

Józef Kowalski
Katedra Inżynierii Rolniczej i Informatyki
Akademia Rolnicza w Krakowie

KADRY I DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-BADAWCZA KRAKOWSKIEGO OŚRODKA INŻYNIERII ROLNICZEJ W LATACH 1999–2005

Streszczenie

Artykuł zawiera ocenę stanu ilościowego kadr naukowych w latach 1999 do 2005 – w aspekcie dorobku naukowego i organizacyjnego. Przyjęty do oceny okres stanowiły dwie kadencje władz Wydziału profesorów w składzie: Józef Kowalski – dziekan oraz Tadeusz Juliszewski i Norbert Marks – prodziekani. Opracowanie stanowi próbę oceny dorobku Wydziału za ten okres pod względem: wielkości i struktury zatrudnienia, liczby doktorantów na studiach, liczby wypromowanych doktorów i doktorów habilitowanych liczby zakończonych postępowań o tytuł naukowy, organizacji konferencji i sympozjów naukowych, współpracy międzynarodowej oraz grantów i dorobku naukowo-publikatorskiego.

Słowa kluczowe: dorobek naukowy, zatrudnienie, stopień i tytuł naukowy, grant, publikacja

Zatrudnienie

Ośrodek krakowski od momentu zaistnienia, a więc od roku 1978, w którym powstał na naszej Uczelni samodzielny Wydział Techniki i Energetyki Rolnictwa cechuje duża stabilność kadr naukowo-badawczych w aspekcie ilościowym [Michałek, Kowalski 2002]. Kardynalnie natomiast uległ zmianie udział poszczególnych grup zaszerogowania w strukturze zatrudnienia, począwszy od magistra a skończywszy na profesorach tytularnych. Przykładowo w roku 1978 było zatrudnionych u nas tylko 3 profesorów tytularnych oraz 3 doktorów habilitowanych, a w roku 2005 „mieliśmy” natomiast 13 profesorów tytularnych oraz 11 pracowników ze stopniem naukowym doktora habilitowanego. Łączny więc przyrost „samodzielnej” kadry naukowej był aż czterokrotny [Kowalski 2002; Kowalski 2006; Materiały archiwalne; Michałek, Kowalski 2002; Protokoły Rady Wydziału].

Józef Kowalski

Dokonując jednak oceny zatrudnienia w ocenianym okresie (lata 1999-2005) zauważa się znaczna stabilność ilościową kadr (tabela 1).

Tabela 1. Zatrudnienie na Wydziale w latach 1999–2005
Table 1. Employment at the Faculty in the years 1999–2005

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ogółem etatów	88	84	83	85	83	84	85
Profesorów tytularnych	12	10	10	10	9	11	13
Ze stopniem doktora habilitowanego	11	11	12	12	12	10	11
Ze stopniem doktora	30	30	32	34	32	35	36
Pozostałych z wyższym wykształceniem	21	21	19	19	20	17	14
Liczba osób z wykształceniem średnim i niższym	14	12	10	10	10	11	11

Źródło: [Kowalski 2002; Kowalski 2006; Materiały archiwalne; Michałek, Kowalski 2002; Protokoły Rady Wydziału]

Dotyczy to zarówno sumarycznej liczby jak i ilości osób zatrudnionych w poszczególnych grupach zaszeregowania. Generalnie liczba osób ze stopniem lub tytułem naukowym mieściła się w zakresie od 51 osób w roku 2000 do 58 w roku 2005. Zaznaczony w tym roku wskaźnik stan na 30-go września stanowi wskaźnik maksimum. Z dniem bowiem 1-go października stan zmniejszył się o dwóch profesorów tytularnych, którzy poszli na emeryturę. Różnice ilościowe w grupach pomiędzy poszczególnymi latami wynikają zasadniczo z dwóch przyczyn, a mianowicie awansów do wyższej grupy – uzyskanie stopnia naukowego lub tytułu oraz odejście na emeryturę (głównie profesorowie).

Łącznie w ocenianym okresie liczba zatrudnionych w poszczególnych latach mieściła się pomiędzy 83-ma a 85-ma etatami. Pewna część pracowników zatrudniona była w niepełnym wymiarze – głównie słuchacze studiów doktoranckich. Porównując powyższe zestawienie liczbowe z realizacją zadań dydaktycznych [Kowalski 2006] zauważyć można znaczący wzrost obciążenia pracowników naukowych dydaktyką. Fakt ten musiał więc wpłynąć na działalność naukowo – organizacyjną nauczycieli akademickich. Uzupełnienie kadr naukowo – dydaktycznych stanowili słuchacze studium doktoranckiego. Ich liczbę w poszczególnych latach z podziałem na katedry przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Ilość doktorantów w katedrach w latach 2001–2005 (rok kalendarzowy)
 Table 2. Number of post-graduates at the departments in the years 2001–2005
 (calendar year)

Katedra	2001	2002	2003	2004	2005
KMR/KIRiI	3	3	2	2	3
KEMeIPR	3	4	4	2	2
KPBM/KIMiA	2	2	2	5	5
KER	2	3	3	2	4
KTRS	2	3	2	2	2
KTIW	2	2	2	2	1
KMT	1	2	2	-	-
Razem	15	19	17	15	17

Źródło: [Materiały archiwalne; Protokoły Rad Wydziału]

Doktoranci w ramach regulaminowych obowiązków prowadzili zajęcia dydaktyczne w liczbie od 60-ciu godzin rocznie (pierwszy rok) do 90-ciu (pozostałe lata). Część zajęć dydaktycznych katedry przekazały doktorantom także poprzez zatrudnienie na ½ etatu lub też poprzez zlecenie godzin. Również część zadań badawczych katedr wykonywali doktoranci w ramach prowadzonych przez nich i ich promotorów prac doktorskich. Generalnie liczba doktorantów mieściła się w poszczególnych latach w zakresie 15-tu i 17-tu, z wyjątkiem roku 2002 (było ich 19-tu).

Generalnie, możliwości kadrowe Wydziału w zakresie promowania doktorów poprzez studia są znacznie większe. Czynnikiem hamującym jest program studiów ujednolicony i przygotowany pod wydziały przyrodnicze a nie wydziały o nachyleniu technicznym, do którego należy nasz Wydział. Podjęte przez nas próby uruchomienia studiów doktoranckich o takim nachyleniu do tej pory nie dały pozytywnego efektu.

Uzyskane tytuły i stopnie naukowe

W analizowanym okresie działalności Wydział funkcjonował jako jednostka z pełnymi prawami akademickimi. Miał uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego, jak również do przeprowadzania postępowania o nadanie tytułu naukowego profesora. Z uprawnień tych w pełni korzysta. Informacje na ten temat zawiera tabela 3.

Tabela 3. Nadane tytuły i stopnie naukowe w latach 1999–2005

Table 3. Awarded scientific titles and degrees in the years 1999–2005

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Ogółem
Liczba uzyskanych stopni doktora	2	2	2	4	4	1	8	23
Liczba uzyskanych stopni doktora habilitowanego dla osób spoza jednostki	1	1	-	1	1	-	1	5
Liczba uzyskanych stopni doktora habilitowanego dla osób z jednostki	3	2	2	1	1	1	1	11
Ogółem liczba stopni doktora habilitowanego	4	3	2	2	2	1	2	16
Liczba przeprowadzonych postępowań o nadanie tytułu profesora dla osób spoza jednostki	-	-	-	-	1	1	2	4
Liczba przeprowadzonych postępowań o nadanie tytułu profesora dla osób z jednostki	-	-	-	1	-	2	2	5
Ogółem liczba nadanych tytułów profesora	-	-	-	1	1	3	4	9

Źródło: [Materiały archiwalne; Protokoły Rad Wydziału]

Wynika z nich, że w dwóch ostatnich kadencjach stopień doktora uzyskało 23 osoby. Byli to przede wszystkim pracownicy i studenci studiów doktoranckich z naszego Wydziału. Tylko jedna osoba była spoza naszego środowiska. Zupełnie inaczej sprawa przedstawiała się z przeprowadzaniem postępowania w przypadku stopnia doktora habilitowanego oraz tytułu naukowego. Tutaj udział osób promowanych pochodzących z zewnątrz był znaczący – przy nadaniu stopnia naukowego na 16 postępowań (wszystkie zatwierdzone przez CK) 5 stanowiły osoby z zewnątrz. Na 9 wniosków o nadanie tytułu (wszystkie pozytywnie zaopiniowane przez CK) 4 dotyczyły osób spoza naszego ośrodka. Duży udział promowanych przez nasz Wydział osób pochodzących z zewnątrz wynikał z braku uprawnień do takich postępowań dyscyplinie technika rolnicza w innych ośrodkach.

Podsumowując, należy podkreślić dużą aktywność naszego Wydziału w zakresie rozwoju kadr naukowych. Równocześnie szczególnego podkreślenia wymaga fakt, że żaden z nadanych przez naszą Radę Wydziału stopień jak również wniosek o nadanie tytułu nie został zakwestionowany przez CK.

Ilość realizowanych przez nas projektów badawczych oraz liczba ośrodków naukowych zagranicznych z którymi mamy podpisane wieloletnie umowy o współpracy zawiera tabela 4.

Nasz ośrodek w minionym okresie czasu corocznie realizował od 7-miu do 9-ciu grantów. Wyjątek stanowi rok 1999, w którym mieliśmy tylko 4 granty.

Zaznaczyć należy, że były to i są w dalszym ciągu tylko granty KBN. Jako negatywny należy ocenić fakt, że w tym okresie nie udało nam się pozyskać grantów spoza budżetu Ministerstwa Nauki. Do minusów zaliczyć należy także, że w ostatnich latach większość spośród realizowanych u nas projektów jest grantami promotorskimi, a więc jedno – do dwuletnich.

Współpraca z ośrodkami zagranicznymi (tabela 4) dotyczyła wymiany doświadczeń oraz wspólnych badań z jednostkami takich krajów jak: Czech, Słowacja, Francja, Niemcy, Stany Zjednoczone oraz Ukraina. Dzięki tej współpracy prowadzonych jest wiele tematów badawczych, owocujących wspólnymi publikacjami w renomowanych wydawnictwach krajowych i zagranicznych. W przyszłości należy zwrócić uwagę na poszerzenie zakresu współpracy oraz jej intensyfikację. Dotyczyć to powinno głównie ośrodków naukowych takich krajów jak Francja czy Stany Zjednoczone.

Tabela 4. Projekty badawcze i współpraca międzynarodowa w latach 1999–2005
Table 4. Research projects and international cooperation in the years 1999–2005

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Projekty badawcze - granty	4	7	7	9	9	8	8
Współpraca międzynarodowa, podpisane umowy	4	4	2	4	4	4	5

Źródło: [Materiały archiwalne; Protokoły Rad Wydziału]

Dorobek naukowy i publikatorski

Głównym miernikiem oceny aktywności naukowej pracownika a także ośrodka naukowego jest liczba publikacji i ich wartość merytoryczna. Ta ostatnia mierzona jest pośrednio poprzez rangę wydawnictwa.

Oceniając pod powyższymi względami nasz ośrodek można stwierdzić, że należymy do najaktywniejszych w kraju ośrodków akademickich w dyscyplinie inżynieria rolnicza.

Józef Kowalski

Tabela 5. Ilość publikacji, monografie, skrypty, podręczniki akademickie w latach 1999–2005

Table 5. Number of publications, monographs, scripts, academic textbooks in the years 1999–2005

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Ogółem
Publikacje naukowe	114	106	140	130	175	152	182	997
Publikacje na jednego pracownika ze stopniem doktora	2,15	2,07	2,59	2,32	3,30	2,71	3,14	2,69
Monografie, skrypty, Podręczniki akademickie	1	3	1	3	3	4	1	16
Rozdziały w monografiach	0	0	2	3	2	1	1	9
Redakcja monografii	8	7	10	8	11	13	14	71

Źródło: [Materiały archiwalne; Protokoły Rad Wydziału]

Jak wynika z danych zawartych w tabeli nr 5, średnio na jednego pracownika ze stopniem lub tytułem naukowym przypada 2,69 publikacji naukowych – przy rozrzucie pomiędzy 2,07 w roku 2000 do 3,30 opracowań w roku 2003. Zauważyć można również istotny wzrost ich liczby w drugiej kadencji. W przeliczeniu na pracownika w pierwszej kadencji wskaźnik ten osiągnął średnio wartość ok. 2,3, podczas gdy w drugiej przekroczył 3. Zauważa się więc wyraźny wzrost aktywności naukowej pracowników. Wspomniane wcześniej zwiększenie zadań dydaktycznych poprzez wzrost liczby studentów nie odbiło się więc negatywnie na realizacji zadań badawczych. Wydaje się, że wdrażany w analizowanym okresie system finansowania Wydziału i katedr wymuszał wręcz wzrost aktywności zawodowej pracowników naukowo – dydaktycznych w całym zakresie ich działalności.

Głównym wydawnictwem naszego wydziałowego dorobku jest wydawana przez Komitet Techniki Rolniczej PAN oraz Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Inżynierii Rolniczej Inżynieria Rolnicza oraz uzupełniającym są Zeszyty Problemów Inżynierii Rolniczej. W tych dwóch wydawnictwach opublikowaliśmy ok. 80% naszych publikacji. Cennym uzupełnieniem naszego dorobku publikatorskiego są monografie, skrypty i podręczniki. I w tym zakresie nasz dorobek jest znaczący. Sumarycznie wydaliśmy 16 monografii i podręczników, dodatkowo nasi profesorowie byli autorami 9-ciu rozdziałów w monografiach.

Na szczególne podkreślenie osiągnięć naszego ośrodka zasługuje liczba redakcji monografii. Sumarycznie zredagowaliśmy w ocenianym okresie aż 71 monografii. W tym względzie wyróżniał się zespół pod kierownictwem prof. R. Michałka – redaktora naczelnego zeszytów Inżynieria Rolnicza.

Zespół pod kierownictwem prof. R. Michałka wyróżnił się również w liczbie i randze organizowanych konferencji naukowych. Tych zorganizowaliśmy łącznie aż 41 (tabela 6). W tym względzie jesteśmy również najaktywniejszym ośrodkiem akademickim w kraju.

Tabela 6. Organizacja konferencji w latach 1999–2005

Table 6. Organization of conferences in the years 1999–2005

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Ogółem
Konferencje międzynarodowe	1	0	2	1	2	1	1	8
Konferencje krajowe	5	6	4	6	5	4	4	33
Ogółem	6	6	6	7	7	5	5	41

Źródło: [Materiały archiwalne; Protokoły Rad Wydziału]

Bibliografia

Kowalski J. 2002. 30 lat studiów oraz 25 lat Wydziału Techniki i Energetyki Rolnictwa w Krakowie.

Kowalski J. 2006. Szkolenie kadr w zakresie inżynierii rolniczej w Krakowie w latach 1999-2005. Inżynieria Rolnicza nr 11(86). Kraków.

Materiały archiwalne Wydziału Techniki i Energetyki Rolnictwa za lata 1978 do 2005. AR Kraków.

Michałek R., Kowalski J. 2002. Od maszynoznawstwa do inżynierii rolniczej. Polskie Towarzystwo Inżynierii Rolniczej. Kraków.

Protokoły z posiedzeń Rady Wydziału Techniki i Energetyki Rolnictwa oraz Wydziału Agrotechnologii za lata 1978 do 2005.

Józef Kowalski

**STAFF AND RESEARCH ACTIVITY
OF THE AGRICULTURAL ENGINEERING CENTER IN KRAKOW
IN THE PERIOD OF 1999-2005**

Summary

The article includes assessment of the quantitative status of scientific staff in the years 1999 to 2005 – in the aspect of scientific and organizational output. The period adopted for assessment included two terms of office of the administrative bodies of the Faculty of professors in the following composition: Józef Kowalski – dean and Tadeusz Juliszewski and Norbert Marks – vice-deans. The paper is an attempt to assess the output of the Faculty for this period regarding: volume and structure of employment, number of post-graduates studying, number of promoted doctors and assistant professors number of completed academic degree proceedings, organization of conferences and scientific symposiums, international cooperation and grants and scientific and publishing achievements.

Key words: scientific achievement, employment, academic degree and title, grant, publication.